

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τις προτάσεις νόμου «Ο περί Πολιτικών Κομμάτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2021» και «Ο περί Πολιτικών Κομμάτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 2021»

Παρόντες:

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, πρόεδρος

Χρύσης Παντελίδης

Χάρης Γεωργιάδης

Σάβια Ορφανίδου

Χρίστος Χριστοφίδης

Αλέκος Τρυφωνίδης

Μη μέλη της επιτροπής:

Γιώργος Λουκαΐδης

Μαρίνος Μουσιούπτας

Σταύρος Παπαδούρης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε τις πιο πάνω προτάσεις νόμου, οι οποίες κατατέθηκαν η πρώτη από τους κ. Μαρίνο Σιζόπουλο, εκ μέρους του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ, και κ. Μάριο Καρογιάν, εκ μέρους της Δημοκρατικής Παράταξης, και η δεύτερη από τους κ. Νίκο Τορναρίτη, εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού, κ. Γιώργο Λουκαΐδη, εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, κ. Νικόλα Παπαδόπουλο, εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος, και κ. Χαράλαμπο Θεοπέμπτου, εκ μέρους του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών, σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 22 Νοεμβρίου 2021.

Σημειώνεται ότι η επιτροπή μελέτησε τις εν λόγω προτάσεις νόμου κατά προτεραιότητα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού 40Α του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων, για λόγους που προκύπτουν από τους σκοπούς των προτεινόμενων νομοθετικών ρυθμίσεων.

Σκοπός τόσο της πρώτης όσο και της δεύτερης πρότασης νόμου είναι η τροποποίηση του περί Πολιτικών Κομμάτων Νόμου, ώστε να καθορισθεί εκ νέου η

διαδικασία κρατικής χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων για σκοπούς οικονομικής ενίσχυσής τους για την κάλυψη μέρους των λειτουργικών και εκλογικών τους δαπανών.

Ειδικότερα, με την πρώτη πρόταση νόμου σκοπείται η αναθεώρηση του ισχύοντος συστήματος οικονομικής ενίσχυσης των πολιτικών κομμάτων, ώστε η κρατική χρηματοδότηση να καταστεί ενιαία ως προς το ύψος και τους σκοπούς της και να καταβάλλεται κατά την έναρξη εκάστου οικονομικού έτους, με εξαίρεση το έτος διενέργειας βουλευτικών εκλογών, κατά το οποίο η κρατική χρηματοδότηση θα καταβάλλεται κατά την έναρξη του οικονομικού έτους ως προς μέρος αυτής, ήτοι κατά τα πέντε δωδέκατα (5/12), ενώ τα υπόλοιπα επτά δωδέκατα (7/12) αυτής θα καταβάλλονται κατά τον μήνα που έπεται των βουλευτικών εκλογών, αναπροσαρμοζόμενα σύμφωνα με τα εκλογικά ποσοστά τα οποία κάθε δικαιούχο κόμμα έλαβε κατά τις εν λόγω βουλευτικές εκλογές. Όσον αφορά τα μη κοινοβουλευτικά κόμματα, προτείνεται όπως λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση κατά το έτος διενέργειας των βουλευτικών εκλογών μετά το πέρας της εκλογικής διαδικασίας, υπό τους προβλεπόμενους στην πρόταση νόμου όρους και προϋποθέσεις, η δε εν λόγω οικονομική ενίσχυση να καταβάλλεται από το σχετικό κονδύλι του Υπουργείου Εσωτερικών.

Επιπροσθέτως, εισάγεται μεταβατική διάταξη σύμφωνα με την οποία το δικαίωμα μη κοινοβουλευτικού κόμματος σε χορηγία, κατά την έννοια που αποδίδεται στον όρο αυτό στις διατάξεις της υπό τροποποίηση βασικής νομοθεσίας οι οποίες καταργούνται με τον προτεινόμενο νόμο, δε θα επηρεαστεί από την έναρξη της ισχύος αυτού, νοουμένου ότι το εν λόγω μη κοινοβουλευτικό κόμμα εξασφάλισε κατά τις βουλευτικές εκλογές της 30^{ης} Μαΐου 2021 τα προβλεπόμενα στις εν λόγω διατάξεις εκλογικά ποσοστά.

Ειδικότερα, με τη δεύτερη πρόταση νόμου, όπως αυτή είχε αρχικά κατατεθεί στη Βουλή, σκοπείται η αναθεώρηση του ισχύοντος συστήματος οικονομικής ενίσχυσης των πολιτικών κομμάτων, ώστε η κρατική χρηματοδότηση των κοινοβουλευτικών κομμάτων

να καταστεί ενιαία ως προς το ύψος και τους σκοπούς της και να καταβάλλεται κατά την έναρξη εκάστου οικονομικού έτους. Παράλληλα, παρέχεται η δυνατότητα σε μη κοινοβουλευτικό κόμμα το οποίο κατά τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές καθίσταται κοινοβουλευτικό κόμμα να λάβει, κατ' επιλογήν του, κατά τον μήνα Ιούνιο που έπεται των τελευταίων βουλευτικών εκλογών μέρος της ετήσιας κρατικής χρηματοδότησης το οποίο ισούται προς τα επτά δωδέκατα (7/12) του συνόλου της χρηματοδότησης αυτής, υπό την αίρεση ότι το εν λόγω ποσό θα αποκόπτεται, είτε στο σύνολό του είτε ως προς μέρος αυτού, κατανεμημένου σε ένα έκαστο των επόμενων ετών, μέχρι τη διενέργεια των επόμενων βουλευτικών εκλογών. Περαιτέρω, παρέχεται δυνατότητα στο Υπουργικό Συμβούλιο να αποφασίζει για την παροχή οικονομικής ενίσχυσης σε μη κοινοβουλευτικά κόμματα κατά το έτος διενέργειας των βουλευτικών εκλογών μετά το πέρας της εκλογικής διαδικασίας, υπό τους προβλεπόμενους στην πρόταση νόμου όρους και προϋποθέσεις, και η εν λόγω οικονομική ενίσχυση θα καταβάλλεται από το κονδύλι που περιλαμβάνεται κάτω από Κεφάλαιο του κρατικού προϋπολογισμού άλλο από το Κεφάλαιο που αφορά τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τα πολιτικά κόμματα που είναι εγγεγραμμένα στο μητρώο πολιτικών κομμάτων χρηματοδοτούνται από το κράτος, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα μεν κοινοβουλευτικά κόμματα μέρος των λειτουργικών και εκλογικών τους δαπανών, τα δε μη κοινοβουλευτικά κόμματα μέρος των εκλογικών τους δαπανών.

Ειδικότερα, τα κοινοβουλευτικά κόμματα, με βάση την υπό τροποποίηση βασική νομοθεσία, λαμβάνουν τακτική χρηματοδότηση, το ύψος της οποίας καθορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, περιλαμβάνεται στον ετήσιο κρατικό προϋπολογισμό και κατανέμεται ως ακολούθως:

1. Ποσοστό ύψους 15% καταβάλλεται ισόποσα, και

2. το υπόλοιπο μέρος καταβάλλεται κατ' αναλογίαν των ποσοστών που αυτά έλαβαν στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές.

Περαιτέρω, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, τόσο τα κοινοβουλευτικά όσο και τα μη κοινοβουλευτικά κόμματα λαμβάνουν χορηγία για κάλυψη των εκλογικών τους δαπανών, το ύψος της οποίας καθορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο και περιλαμβάνεται στον ετήσιο κρατικό προϋπολογισμό ως ακολούθως:

1. Τα κοινοβουλευτικά κόμματα λαμβάνουν χορηγία, η οποία τους παραχωρείται το αργότερο τρεις μήνες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των βουλευτικών εκλογών και κατανέμεται κατ' αναλογίαν των ποσοστών που αυτά έλαβαν στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές.
2. Τα μη κοινοβουλευτικά κόμματα λαμβάνουν χορηγία, εφόσον:
 - α. έχουν εξασφαλίσει ποσοστό τουλάχιστον 3% στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές ή εξασφαλίσουν ποσοστό 3% στις βουλευτικές εκλογές στις οποίες αφορά η χορηγία,
 - β. διεκδικούν τις βουλευτικές εκλογές με υποψηφίους που αντιστοιχούν τουλάχιστον σε ποσοστό 50% των εδρών για κάθε εκλογική περιφέρεια, και
 - γ. έχουν υποβάλει σχετική αίτηση στον Έφορο πριν από την ημερομηνία προκήρυξης εκλογών.

Σημειώνεται ότι, μετά τη διενέργεια των βουλευτικών εκλογών που πραγματοποιήθηκαν το 2016, το θέμα της κατανομής της χρηματοδότησης των κοινοβουλευτικών κομμάτων απασχόλησε τον Γενικό Ελεγκτή, ο οποίος, με επιστολή του ημερομηνίας 4 Ιουνίου 2021, ζήτησε από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας όπως γνωματεύσει σχετικά με το όλο θέμα και ειδικότερα για τα ακόλουθα:

«[...]

Κατά πόσο, όπως ερμηνεύεται η σχετική νομοθεσία, κατά τα έτη στα οποία διεξάγονται βουλευτικές εκλογές:

(α) το σύνολο της τακτικής κρατικής χρηματοδότησης που προϋπολογίστηκε στον κρατικό προϋπολογισμό, θα πρέπει να κατανέμεται στα κοινοβουλευτικά κόμματα στην αρχή του έτους, δηλαδή πριν από τη διεξαγωγή των εκλογών κατά αναλογίαν των ποσοστών που έλαβαν στις προηγούμενες Βουλευτικές εκλογές και να μην επαναυπολογίζεται μετά τις εκλογές, ή

(β) το σύνολο της τακτικής κρατικής χρηματοδότησης που προϋπολογίστηκε στον κρατικό προϋπολογισμό, θα πρέπει να παραχωρείται στην αρχή του έτους, κατ' αναλογίαν ποσοστών των προηγούμενων Βουλευτικών εκλογών και, μετά τη διεξαγωγή των εκλογών, να γίνεται επαναυπολογισμός κατ' αναλογίαν των νέων ποσοστών, που θα εξασφαλίσουν στις νέες Βουλευτικές εκλογές. Από αυτό θα προέκυπτε ότι:

- Τα νέα πολιτικά κόμματα που εισέρχονται στη Βουλή των Αντιπροσώπων με τις εκλογές που διεξάγονται εντός του έτους θα δικαιούνται κατ' αναλογίαν κάποιο ποσό, και
- Τα πολιτικά κόμματα, τα οποία έλαβαν στην αρχή του έτους τακτική κρατική χρηματοδότηση για όλο το έτος, που είτε δεν κατάφεραν να εισέλθουν στη Βουλή των Αντιπροσώπων, είτε τα ποσοστά τους έχουν τροποποιηθεί, με τις Βουλευτικές εκλογές που διεξήχθησαν εντός του έτους, θα πρέπει να επιστρέψουν μέρος ή να λάβουν, κατ' αναλογία, επιπρόσθετο ποσό τακτικής κρατικής χρηματοδότησης, σύμφωνα με τα νέα ποσοστά που εξασφάλισαν.».

Αναφορικά με τα πιο πάνω ερωτήματα του Γενικού Ελεγκτή, ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, με επιστολή του ημερομηνίας 27 Ιουλίου 2021, διατύπωσε μεταξύ άλλων την ακόλουθη θέση:

«[...] Η πρακτική που πρέπει να ακολουθείται την χρονιά που υπάρχει γνώση και είναι δεδομένο ότι θα διεξαχθούν εκλογές και θα υπάρχει αλλαγή των στοιχείων που λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό της εν λόγω χρηματοδότησης, είναι να υπολογίζεται το ποσό του προϋπολογισμού μέχρι την ημέρα που καθορίζεται η διάλυση της Βουλής και το υπόλοιπο ποσό να παραμένει με σκοπό τον υπολογισμό και κατανομή του μετά την διεξαγωγή των βουλευτικών εκλογών και αφού καθορίζονται τα νέα δεδομένα. [...]».

Περαιτέρω, στην πιο πάνω γνωμάτευση του Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, αναφέρεται ότι η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας διαφοροποιείται από προηγούμενη σχετική γνωμάτευση, που είχε δοθεί στις 14 Ιανουαρίου 2016 για λόγους που εξειδικεύονται σε αυτή.

Σημειώνεται ότι αναφορικά με το ζήτημα που προέκυψε, λόγω της καταβολής από τη Βουλή των Αντιπροσώπων ολόκληρης της προβλεπόμενης στον προϋπολογισμό χορηγίας προς τα κοινοβουλευτικά κόμματα πριν από τη διεξαγωγή των βουλευτικών εκλογών της 30^{ης} Μαΐου 2021, σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών, κατόπιν και της γνωμάτευσης της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας επί ερωτημάτων που έθεσε ο Γενικός Ελεγκτής αναφορικά με το εν λόγω ζήτημα, απαιτείται όπως ανακτηθούν τα ποσά της χορηγίας που παραχωρήθηκαν κατά το έτος αυτό, αφού επαναυπολογισθούν, ώστε να αντιστοιχούν στα ποσά που δικαιούνται τα κοινοβουλευτικά κόμματα, κατ' αναλογία των ποσοστών που έχουν εξασφαλίσει στις πρόσφατες βουλευτικές εκλογές.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Βουλή των Αντιπροσώπων, σε επίπεδο των αρχηγών ή εκπροσώπων των κοινοβουλευτικών κομμάτων, έκρινε σκόπιμο όπως προβεί στον

εξορθολογισμό της ισχύουσας θεσμοθετημένης διαδικασίας κατανομής της οικονομικής ενίσχυσης στα πολιτικά κόμματα, για σκοπούς κάλυψης μέρους των λειτουργικών και εκλογικών τους δαπανών, ώστε αυτή να συνάδει με τις αρχές της αναλογικότητας και της διαφάνειας. Ως αποτέλεσμα της πρωτοβουλίας αυτής, κατατέθηκαν οι υπό αναφορά προτάσεις νόμου.

Στο στάδιο της συζήτησης των υπό αναφορά προτάσεων νόμου από την επιτροπή, το κείμενο της δεύτερης πρότασης νόμου αναθεωρήθηκε, ύστερα από πρόταση των εισηγητών της, ώστε να προβλέπονται τα ακόλουθα:

1. Η κρατική χρηματοδότηση των κοινοβουλευτικών κομμάτων να παραχωρείται κατά τον μήνα Ιανουάριο εκάστου έτους, κατ' αναλογίαν των εκλογικών ποσοστών τα οποία έκαστο έλαβε κατά τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές, σε πέντε ετήσιες δόσεις.
2. Τα μη κοινοβουλευτικά κόμματα, τα οποία κατά τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές καθίστανται κοινοβουλευτικά, κατ' επιλογήν τους, κατά τον μήνα που έπεται των εν λόγω εκλογών να δύνανται να υποβάλλουν αίτημα λήψης μέρους της κρατικής χρηματοδότησης, το οποίο να αντιστοιχεί στο χρονικό διάστημα που αρχίζει από τον μήνα που έπεται των εκλογών μέχρι το τέλος του οικείου έτους, και το εν λόγω ποσό να υπολογίζεται κατ' αναλογίαν των εκλογικών ποσοστών τα οποία αυτά έλαβαν σε αυτές τις εκλογές, υπό την αίρεση ότι αυτό θα αποκόπτεται σε πέντε ετήσιες ισόποσες δόσεις από το καταβλητέο ετήσιο ποσό της κρατικής χρηματοδότησης στην οποία αυτά έχουν δικαίωμα ως προς ένα έκαστο των ετών που ακολουθούν έως τη διενέργεια των επόμενων βουλευτικών εκλογών. Περαιτέρω, εισάγεται πρόνοια σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση κατά την οποία δεν έχει γίνει ειδική πρόβλεψη στον κρατικό προϋπολογισμό, η εν λόγω οικονομική ενίσχυση να χορηγείται εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 63

του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου που αφορούν τη μεταφορά πιστώσεων ενός άρθρου δαπανών του προϋπολογισμού σε άλλο άρθρο δαπανών στο πλαίσιο του ίδιου οικονομικού έτους.

3. Το δικαίωμα μη κοινοβουλευτικού κόμματος σε χορηγία, κατά την έννοια που αποδίδεται στον όρο αυτό στις διατάξεις της υπό τροποποίηση βασικής νομοθεσίας οι οποίες καταργούνται με τον προτεινόμενο νόμο, να μην επηρεάζεται από την έναρξη της ισχύος αυτού, νοουμένου ότι το εν λόγω μη κοινοβουλευτικό κόμμα εξασφάλισε κατά τις βουλευτικές εκλογές της 30^{ής} Μαΐου 2021 τα προβλεπόμενα στις εν λόγω διατάξεις εκλογικά ποσοστά.
4. Βουλευτές οι οποίοι αποχωρούν κατά τη διάρκεια βουλευτικής περιόδου από το πολιτικό κόμμα με το οποίο εξελέγησαν, να μη λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, αποφάσισε να τοποθετηθεί επί των προνοιών των προτάσεων νόμου κατά τη συζήτησή τους στην ολομέλεια του σώματος.

23 Νοεμβρίου 2021